

УКРАЇНА

(19) **UA** (11) **114098** (13) **U**
(51) МПК (2016.01)
G01L 23/00
B01J 7/00

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ
УКРАЇНИ

(12) ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

(21) Номер заявки: u 2016 09775	(72) Винахідник(и): Абрамов Юрій Олексійович (UA), Борисенко Віталій Григорович (UA), Кривцова Валентина Іванівна (UA)
(22) Дата подання заявки: 22.09.2016	(73) Власник(и): НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ, вул. Чернишевського, 94, м. Харків, 61023 (UA)
(24) Дата, з якої є чинними права на корисну модель: 27.02.2017	
(46) Публікація відомостей про видачу патенту: 27.02.2017, Бюл.№ 4	

(54) СПОСІБ КОНТРОЛЮ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ ГАЗОГЕНЕРАТОРА СИСТЕМИ ЗБЕРІГАННЯ ТА ПОДАЧІ ВОДНЮ

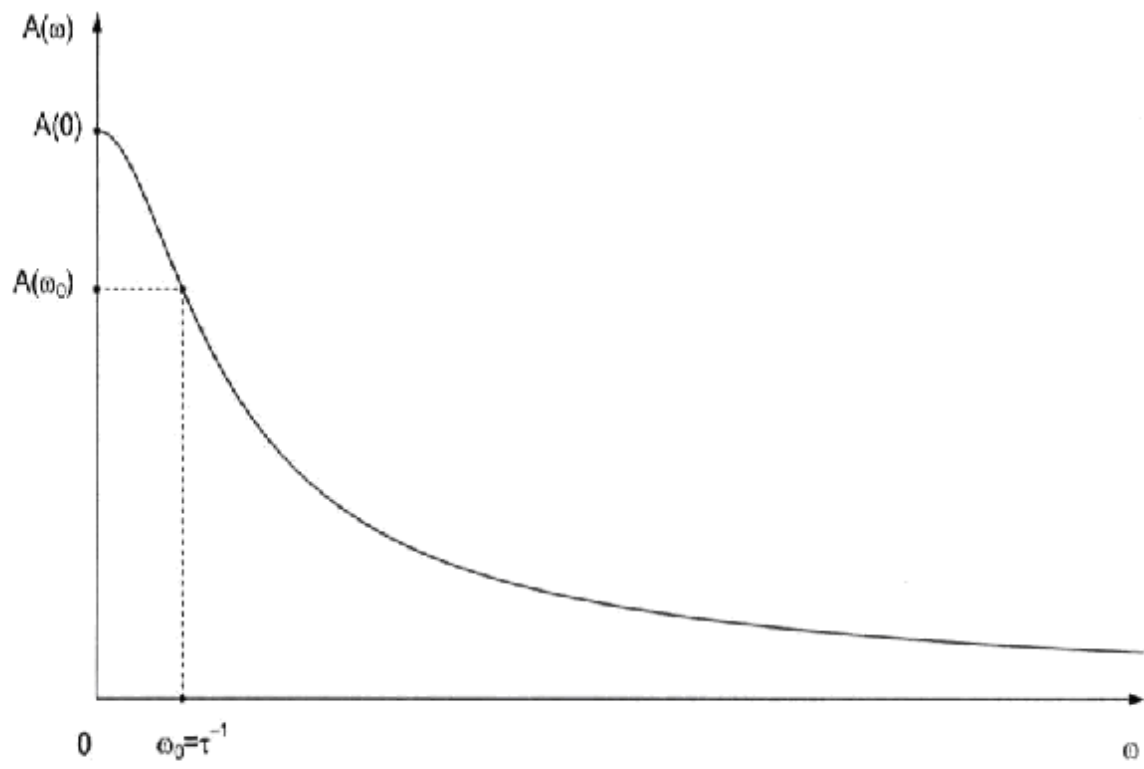
(57) Реферат:

Спосіб контролю технічного стану газогенератора системи зберігання та подачі водню полягає у тому, що контролюють тиск в порожнині газогенератора. Крім цього при фіксованій площі вихідного отвору газогенератора вимірюють тиск в порожнині газогенератора, змінюють площу вихідного отвору газогенератора за синусоїдальним законом у часі із частотою, величину якої вибирають такою, що є зворотною до величини постійної часу газогенератора, амплітуду якої задають апріорі, вимірюють амплітуду змінної складової тиску в порожнині газогенератора, а результат контролю технічного стану газогенератора системи зберігання та подачі водню визначають, відповідно до критерію

$$\left| \frac{P_0}{P_m} - \frac{F_0}{F_m} \sqrt{2} \right| \leq \varepsilon,$$

де F_0 - апріорі фіксована площа вихідного отвору газогенератора; F_m - апріорі задана амплітуда зміни площі вихідного отвору газогенератора за синусоїдальним законом у часі; P_0 - тиск у порожнині газогенератора, величина якого відповідає величині F_0 ; P_m - амплітуда змінної складової тиску в порожнині газогенератора; ε - апріорі задане мале число.

UA 114098 U

Корисна модель належить до області зберігання та подачі водню за допомогою систем, до складу яких входить газогенератор, і може бути використана для визначення технічного стану таких газогенераторів водню.

Відомий спосіб контролю технічного стану газогенератора системи зберігання та подачі водню, який полягає в тому, що перед початком роботи газогенератора здійснюють його візуальний контроль і перевіряють газогенератор на герметичність [1, ст.18, п. 1, 2].

Недоліком цього способу є те, що контроль технічного стану газогенератора системи зберігання та подачі водню здійснюють не в штатному режимі його роботи, тобто не в процесі генерації водню.

Найбільш близьким до способу, що заявляється, є спосіб контролю технічного стану газогенератора системи зберігання та подачі водню, який полягає в тому, що в процесі генерації водню контролюють величину тиску в порожнині газогенератора системи зберігання та подачі водню, порівнюють цю величину із апріорі заданою величиною, а результат порівняння використовують для формування результату контролю технічного стану газогенератора системи зберігання та подачі водню [2, стор.13-14].

Недоліком цього способу контролю технічного стану газогенератора системи зберігання та подачі водню є те, що його технічний стан визначається без урахування динамічних властивостей газогенератора.

В основу корисної моделі поставлено вирішення задачі стосовно визначення технічного стану газогенератора системи зберігання та подачі водню за результатами контролю із урахуванням його динамічних властивостей.

Поставлена задача вирішується тим, що в способі контролю технічного стану газогенератора системи зберігання та подачі водню, який полягає в тому, що контролюють тиск в порожнині газогенератора, додатково при фіксованій площі вихідного отвору газогенератора вимірюють тиск в порожнині газогенератора, змінюють площу вихідного отвору газогенератора за синусоїдальним законом у часі із частотою, величину якої вибирають такою, що є зворотною до величини постійної часу газогенератора, амплітуду якої задають апріорі, вимірюють амплітуду змінної складової тиску в порожнині газогенератора, а результат контролю технічного стану газогенератора системи зберігання та подачі водню визначають, відповідно до критерію

$$\left| \frac{P_0}{P_m} - \frac{F_0}{F_m} \sqrt{2} \right| \leq \varepsilon, \quad (1)$$

де F_0 - апріорі фіксована площа вихідного отвору газогенератора; F_m - апріорі задана амплітуда зміни площі вихідного отвору газогенератора за синусоїдальним законом у часі; P_0 - тиск у порожнині газогенератора, величина якого відповідає величині F_0 ; P_m - амплітуда змінної складової тиску в порожнині газогенератора; ε - апріорі задане мале число.

Результат, який може бути одержаний при реалізації технічного рішення, полягає у тому, що забезпечується визначення технічного стану газогенератора системи зберігання та подачі водню із урахуванням його динамічних властивостей, зокрема, із використанням амплітудно-частотних характеристик газогенератора.

На кресленні наведена амплітудно-частотна характеристика $A(\omega)$ газогенератора системи зберігання та подачі водню, де зображено: $A(\omega)$ - амплітудно-частотна характеристика; ω - кругова частота; τ - постійна часу газогенератора.

Запропонований спосіб контролю технічного стану газогенератора системи зберігання та подачі водню здійснюється наступним чином.

При фіксованій площі $F_0 = \text{const}$ вихідного отвору газогенератора системи зберігання та подачі водню вимірюють тиск $P_0 = \text{const}$ в порожнині газогенератора. Після цього змінюють площу вихідного отвору $F(t)$ газогенератора за синусоїдальним законом у часі, тобто,

$$F(t) = F_0 + F_m \sin \omega_0 t, \quad (2)$$

де F_m - амплітуда, величину якої задають апріорі; ω_0 - частота, величину якої визнають за співвідношенням

$$\omega_0 = \tau^{-1}. \quad (3)$$

Зміні площі $F(t)$ вихідного отвору газогенератора, згідно з (2), буде відповідати зміна тиску $P(t)$ в порожнині газогенератора, який має опис

$$P(t) = P_0 + P_m \sin(\omega_0 t + \varphi), \quad (4)$$

де P_m - амплітуда змінної складової тиску в порожнині газогенератора; φ - кут зсуву фаз.

Величину P_m вимірюють. Між параметрами виразів (2) та (4) існує залежність

$$\frac{P_0}{P_m} = \frac{F_0 A(0)}{F_m A(\omega_0)}, \quad (5)$$

5 де $A(0)$, $A(\omega_0)$ - амплітудно-частотна характеристика газогенератора при частоті $\omega = 0$ та $\omega = \omega_0$ відповідно.

Амплітудно-частотна характеристика газогенератора $A(\omega)$ системи зберігання та подачі водню визначається описом

$$A(\omega) = K(1 + \omega^2 \tau^2)^{-0,5}, \quad (6)$$

10 де K - коефіцієнт передачі газогенератора.

Із (6) витікає, що $A(0) = K$, $A(\omega_0) = \frac{K}{\sqrt{2}}$, що трансформує вираз (5) наступним чином

$$\frac{P_0}{P_m} = \frac{F_0}{F_m} \sqrt{2}. \quad (7)$$

Величини параметрів F_0 , F_m задані апріорі, а величини параметрів P_0 , P_m вимірюються.

15 Якщо апріорі задати мале число ε , то результат контролю технічного стану газогенератора системи зберігання та подачі водню буде визначатись, відповідно до критерію

$$\left| \frac{P_0}{P_m} - \frac{F_0}{F_m} \sqrt{2} \right| \leq \varepsilon, \quad (8)$$

тобто, при виконанні умови (8) технічний стан газогенератора відповідає нормативним вимогам.

20 Зміст виразу (8) полягає в тому, що при його виконанні технічному стану газогенератора буде відповідати точка залежності $A(\omega)$ (див. креслення), координата якої $\omega = \omega_0 = \tau^{-1}$, із похибкою, що характеризується величиною ε .

Таким чином, вимірювання при апріорі фіксованому значенні площі вихідного отвору газогенератора тиску в його порожнині, зміні площі вихідного отвору газогенератора за синусоїдальним законом у часі із апріорі заданою амплітудою і частотою, величина якої дорівнює величині, що є зворотною до величини постійної часу газогенератора, і вимірюванні амплітуди змінної складової тиску в порожнині газогенератора забезпечують визначення технічного стану газогенератора системи зберігання та подачі водню із урахуванням його динамічних властивостей, які мають опис у вигляді амплітудно-частотної характеристики газогенератора.

30

Джерела інформації:

1. [http:// docs.cntd.ru/document/1200050339](http://docs.cntd.ru/document/1200050339).

2. Абрамов Ю.А. Пожаровзрывоопасность систем хранения и подачи водорода на основе гидрореагирующих составов /Ю.А. Абрамов, Р.В. Корниенко, В.И. Кривцова. - Харьков: АГЗУ, 35 2005. - 114 с.

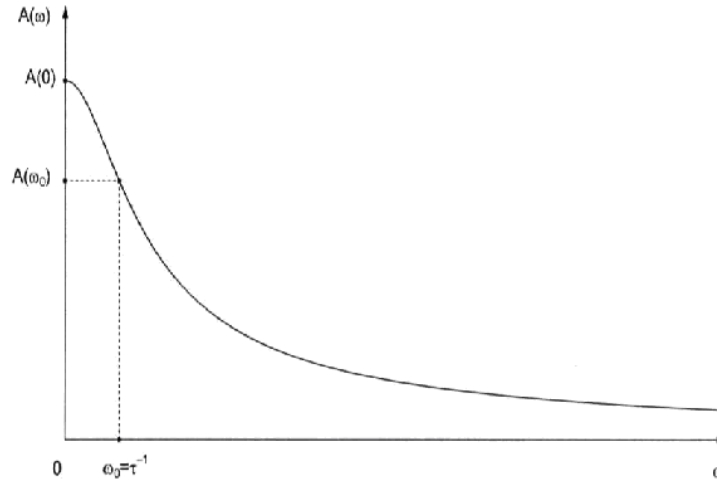
ФОРМУЛА КОРИСНОЇ МОДЕЛІ

40 Спосіб контролю технічного стану газогенератора системи зберігання та подачі водню, який полягає у тому, що контролюють тиск в порожнині газогенератора, який **відрізняється** тим, що при фіксованій площі вихідного отвору газогенератора вимірюють тиск в порожнині газогенератора, змінюють площу вихідного отвору газогенератора за синусоїдальним законом у часі із частотою, величину якої вибирають такою, що є зворотною до величини постійної часу газогенератора, амплітуду якої задають апріорі, вимірюють амплітуду змінної складової тиску в порожнині газогенератора, а результат контролю технічного стану газогенератора системи зберігання та подачі водню визначають, відповідно до критерію

45

$$\left| \frac{P_0}{P_m} - \frac{F_0}{F_m} \sqrt{2} \right| \leq \varepsilon,$$

де F_0 - апіорі фіксована площа вихідного отвору газогенератора; F_m - апіорі задана амплітуда зміни площі вихідного отвору газогенератора за синусоїдальним законом у часі; P_0 - тиск у порожнині газогенератора, величина якого відповідає величині F_0 ; P_m - амплітуда змінної складової тиску в порожнині газогенератора; ε - апіорі задане мале число.

Комп'ютерна верстка І. Сворцова

Державна служба інтелектуальної власності України, вул. Василя Липківського, 45, м. Київ, МСП, 03680, Україна

ДП "Український інститут інтелектуальної власності", вул. Глазунова, 1, м. Київ – 42, 01601